

Ақ Желең

тоқсан сайын шығатын

ISSN 0000-0000 *кәсіби медициналық, тәжірибелік және әдеби журнал*

№ 1/09/2017

Құрметті достар, әріптестер мен оқырмандар!

Баршаңызды халқымыздың ең ұлы мейрамы, адам баласы мен табиғат ана қайта жаңғырып, түлейтін - өз Наурызбен шын жүрегімнен құттықтаймын!

Құллі шығыс жұртына ортақ мереке – Наурыз бұл- кешірім мен мейірімнің, үміт пен сенімнің, ізгілік пен түсіністіктің мерекесі. Бұл күні біз өткен жылы жасаған жұмысымызға есеп беріп, келешекке жоспар құрамыз, тәуелсіз еліміздің өркендеп, өсуі жолында жаңа бастамаларға негіз қалаймыз. Наурызда айтылған барлық тілек қабыл болады деген де наным бар.

Қазіргі уақытта Наурыз жаңа сипатқа ие болды, ұлтына, діни сеніміне қарамастан Қазақстанды мекендейтін барлық ұлттар мен ұлыстардың ортақ мерекесіне айналды. Халықтар арасындағы достықты бекітуге, бауырластық қарым - қатынастардың нығайуына, әр ұлттың салт - дәстүрінің қайта жаңғыруына осы мейрам үлкен үлесін қосып отыр.

Наурыз мейрамы туған жер топырағына құт - береке әкелсін. Әрбір отбасына амандық, ырыс-құт, ұжымға бірлік пен ынтымақ, ел-жұртқа мол ырыс тілеймін!

Өздеріңізге деген ақ тілегін арнаған бас редактор, м.ғ.к., доцент М.Кузбаков

Дорогие друзья, коллеги, читатели!

От всего сердца поздравляю вас с этим ярким и жизнерадостным праздником, олицетворяющим торжество жизни и веры в собственные силы! Самый большой праздник всех народов Востока – Наурыз является праздником единства, мира, доброты и счастья. Я желаю всем вам, дорогие сограждане, дружбы, согласия, солидарности. Пусть этот светлый праздник принесет нам, нашему народу достаток и покой. Пусть в этот знаменательный день нам всем сопутствует удача и мир! Пусть же с теплыми и чистыми лучами весеннего солнца в каждый уголок нашей необъятной Родины придет мир, гармония, и в каждой семье Наурыз укрепит узы согласия, глубокого взаимного уважения и понимания! Издавна национальными чертами нашего народа, достойными почитания и сегодня, были гуманизм, внутренняя бескорыстность, доброта, гостеприимство. Сохраним прекрасные, святые традиции безмерной человеческой мудрости всепрощения, милосердия наших предков. Ведь этот великий праздник совпадает с днем весеннего равноденствия, и в этот день мы все должны уметь простить друг другу ошибки, обиды и пожелать счастья, спокойствия и мирного будущего. Искренне желаю крепкого здоровья, семейного благополучия, успехов. Пусть процветает наш общий дом, наша Родина - Республика Казахстан.

С искренними пожеланиями главный редактор, к.м.н., доцент М.Кузбаков

тоқсан сайын шығатын

Ақ Желең

кәсіби медициналық, тәжірибелік және әдеби журнал

Меншік иесі-«Ақтөбе медициналық колледжі» МКҚК

Собственник-ГККП «Актюбинский медицинский колледж»

ҚР Инвестициялар және даму министрлігі
Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат
комитетіне 26.12.2014ж. тіркеліп, журналға
№ 15040-Ж куәлігі берілген

Свидетельство о постановке на учет
№ 15040-Ж от 26.12.2014г. выдано Министерством
по инвестициям и развитию Республики Казахстан,
Комитетом связи, информатизации и информации

Бас редактор: м.ғ.д., доцент М.Х. КУЗБАКОВ
Бас редактордың орынбасары: І.Е. ТАЖГУЛОВА

Главный редактор: к.м.н., доцент М.Х. КУЗБАКОВ
Заместитель главного редактора: І.Е. ТАЖГУЛОВА

Редакциялық ұжым:

Н.І. ЕСЕНҒАЗЫ
А.С. НАУРУЗБАЕВА
Г.А. КУЛЬДЕЕВА

Редакционная коллегия:

Н.И. ЕСЕНҒАЗЫ
А.С. НАУРУЗБАЕВА
Г.А. КУЛЬДЕЕВА

Редакциялық кеңес:

К.Н. ГОЖЕНКО - м.ғ.д., профессор (Ресей)
С.Қ. МҰРАТБЕКОВА - м.ғ.д., профессор (Көкшетау)
Ә.А. ҚАЛИЕВ - м.ғ.к., (Ақтөбе)
Қ.Қ. САБЫР - м.ғ.д., профессор (Ақтөбе)
Л.А. ҚҰЛТАЕВА - (Қызылорда)
С.Т. СЕЙДУМАНОВ - м.ғ.д., профессор (Алматы)
Н.М. ШУМБАЛОВ - (Батыс Қазақстан облысы)

Редакционный совет:

К.Н. ГОЖЕНКО - д.м.н., профессор (Россия)
С.К. МУРАТБЕКОВА - д.м.н., профессор (Кокшетау)
А.А. ҚАЛИЕВ - к.м.н., (Актобе)
К.К. САБЫР - д.м.н., профессор (Актобе)
Л.А. КУЛТАЕВА - (Қызылорда)
С.Т. СЕЙДУМАНОВ - д.м.н., профессор (Алматы)
Н.М. ШУМБАЛОВ - (Западно-Казахстанская область)

Корректорлар:

М.С. АБИТОВА
Р.Б. ЖАЗЫКОВА
Г.Н. ИЛЬЯСОВА

Корректоры:

М.С. АБИТОВА
Р.Б. ЖАЗЫКОВА
Г.Н. ИЛЬЯСОВА

Бетті көркемдеп, қаттаған: А.Б. МУСИНА

Дизайн и верстка: А.Б. МУСИНА

Редакцияның және баспахананың мекен-жайы:

463022, Ақтөбе қ., Шернияз к., 18
Телефон: 8 7132 - 90 - 67 - 32
E-mail: info@akzhelen.kz

Почтовый адрес редакции и типографии:

463022, г.Актобе, ул.Шернияза, 18
Телефон: 8 7132 - 90 - 67 - 32
E-mail: info@akzhelen.kz

Мұқабаның бірінші бетінде - Қ.Жумина. (36 -37 бет)
Шыққан күні: 27 наурыз 2017 жыл
Таралымы: 500 дана
Тапсырыс: № 0000001

На обложке журнала - К.Жумина. (36 -37 стр.)
Дата выпуска: 27 марта 2017 год
Тираж: 500 экз.
Заказ: № 0000001

1.	I. Алмас Н. НАЗАРБАЕВТЫҢ ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫНА ЖОЛДАУЫ "ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҮШІНШІ ЖАҢҒЫРУЫ: ЖАҒАНДЫҚ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІК"	5
	I. Алмас ПОСЛАНИЕ ПРЕЗИДЕНТА РК «ТРЕТЬЯ МОДЕРНИЗАЦИЯ КАЗАХСТАНА: ГЛОБАЛЬНАЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ»	5
	I. Almas MESSAGE OF THE PRESIDENT RK "THE THIRD MODERNIZATION: GLOBAL COMPETITIVENESS"	5
2.	I. Тәжіғұлова ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ МИНИСТРЛІГІ ҚҰРЫЛДЫ	6
	И.Тажигулова МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ В РК	6
	I. Tazhigulova FORMATION OF THE MINISTRY OF HEALTH.	6
3.	I. Тәжіғұлова МІНДЕТТІ МЕДИЦИНАЛЫҚ САҚТАНДЫРУ	8
	И.Тажигулова ОБЯЗАТЕЛЬНОЕ СОЦИАЛЬНОЕ МЕДИЦИНСКОЕ СТРАХОВАНИЕ	8
	I. Tazhigulova COMPULSORY HEALTH INSURANCE	8
4.	М. Ермағамбетова А. Қасымова С. Ажбенова МЕДБИКЕ ІСІНІҢ ДЕОНТОЛОГИЯСЫ МЕН ЭТИКАСЫ	9
	М. Ермагамбетова А. Касымова С. Ажбенова ЭТИКА И ДЕОНТОЛОГИЯ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МЕДИЦИНСКИХ СЕСТЕР ...	9
	M. Ermagambetova, A. Kasymova, S. Azhbenova ETHICS AND DEONTOLOGY IN THE ACTIVITY OF NURSES	9
5.	Л. Құлтаева МЕДБИКЕ ІСІНІҢ БАКАЛАВРЛАРЫН ДАЯРЛАУ	11
	Л. Култаева ПОГОТОВКА БАКАЛАВРОВ СЕСТРИНСКОГО ДЕЛА	11
	L. Kultaeva TRAINING BACHELOR OF NURSING	11
6.	А. Жаңбырова ОРТА БУЫН ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІҢ ҚОҒАМДАҒЫ РӨЛІ	13
	А. Жанбирова РОЛЬ МЕДИЦИНСКИХ РАБОТНИКОВ СРЕДНЕГО ЗВЕНА	13
	A. Zhanbirova THE ROLE OF MID-LEVEL PROFESSIONALS IN THE SOCIETY.	13
7.	К. Гоженко ИНКЛЮЗИВТІК БІЛІМ БЕРУ ТӘЖІРИБЕСІ	14
	К. Гоженко ОПЫТ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБУЧЕНИЯ	14
	K. Gozhenko EXPERIENCE OF INCLUSIVE EDUCATION	14
8.	I. Тәжіғұлова ИНТЕГРАЦИЯЛЫҚ ЖОБА ЕЛ ИГІЛІГІНЕ	17
	И. Тажигулова ИНТЕГРАЦИОННЫЙ ПРОЕКТ НА БЛАГО НАРОДА	17
	I. Tazhigulova INTEGRATIONAL PROJECT FOR THE BENEFIT OF THE PEOPLE	17

9.	Б. Төрениязова ҰЗАҚ ӨМІР СҮРУ КЕШЛІ	19
	Б. Торениязова ГАРАНТИЯ ДОЛГОЛЕТИЯ	19
	В. Toreniyazova GUARANTEE OF LONGEVITY	19
10.	Н. Есенғазы ГЕМОРРОЙ	21
	Н. Есенгазы ГЕМОРРОЙ	21
	N. Esengazy HEMORRHOID	21
11.	А. Төлепова ҰЛТТЫҚ СКРИНИНГТІК БАҒДАРЛАМА	22
	А. Тулепова НАЦИОНАЛЬНАЯ СКРИНИНГОВАЯ ПРОГРАММА	22
	A. Tulepova NATIONAL SCREENING PROGRAM	22
12.	Л. Абдуллина ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ТИІМДІЛІГІ	23
	Л. Абдуллина ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ	23
	L. Abdullina THE EFFECTIVENESS OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES	23
13.	А. Досқожаева САБАҚТА ТАБЫСҚА ЖЕТУ ЖОЛЫН ҚҰРУ	25
	А.Доскужаева СОЗДАНИЕ СИТУАЦИИ УСПЕХА НА УРОКАХ	25
	A.Doskuzhaeva CREATING SITUATION OF SUCCESS ON THE LESSONS	25
14.	Г.Есказина ҮШ ТҮРҒЫРЛЫ ТІЛДІК БІЛІМ	28
	Г.Есказина ТРЕХЪЯЗЫЧНОЕ ОБУЧЕНИЕ	28
	G. Eskazina TRILINGUAL EDUCATION	28
15.	Г. Сатыбалдиева БАЛАЛЫҚ ШАҚТАҒЫ АУРУЛАРДЫ БЫҚПАЛДАСТЫРА ЕМДЕУ	29
	Г. Сатыбалдиева ИНТЕГРАЦИОННОЕ ЛЕЧЕНИЕ БОЛЕЗНЕЙ ДЕТСТВА	29
	G. Satybaldieva INTEGRATIVE TREATMENT OF CHILDREN'S DISEASES	29
16.	І.Тәжіғұлова ЖОЛДАУ ЖАҢҒЫРУҒА ЖЕТЕЛЕЙДІ	30
	И.Тажигулова ПОСЛАНИЕ ПРЕЗИДЕНТА	30
	I.Tazhigulova MESSAGE OF THE PRESIDENT	30
17.	Ә.Тасыбаева МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІҢ ПІКІРІ	32

	A. Тасыбаева	МНЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО СЛУЖАЩЕГО	32
	A. Tasybaeva	THE OPINION OF THE PUBLIC SERVANT	32
18.	Б. Ахмедиева	ЖОЛДАУ ЖАҚСЫЛЫҚҚА ТОЛЫ	32
	Б. Ахмедиева	ПОСЛАНИЕ - ЭТО СВЕТЛОЕ БУДУЩЕЕ	32
	B. Ahmedieva	MESSAGE IS FULL OF GOOD	32
19.	М. Омаров	МЕМЛЕКЕТ ТИРЕГІ - МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛ	32
	М.Омаров	ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЯЗЫК - ОПОРА ГОСУДАРСТВА	32
	M. Omarov	SUPPORT OF THE STATE IS THE STATE LANGUAGE	32
20.	А. Үргенішбаева	СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚСЫЗ ҚОҒАМ	33
	А. Ургыншбаева	ОБЩЕСТВО БЕЗ КОРРУПЦИИ	33
	A. Urgynshbaeva	SOCIETY WITHOUT CORRUPTION	33
21	Н. Ергалиев	ТАУАР БЕЛГІСІН ҚОРҒАУ	33
	Н. Ергалиев	-КАК МОЖНО ЗАЩИТИТЬ СВОЙ ТОВАРНЫЙ ЗНАК?	33
	N. Ergaliev	HOW CAN YOU PROTECT YOUR TRADEMARK?	33
22.	Г. Ильясова	МАМАНДЫҚҚА ЖОЛ	34
	Г. Ильясова	СВОЙ ПУТЬ В ПРОФЕССИИ	34
	G. Ilyasova	WAY IN THE PROFESSION	34
23.	М. Тарасова	КОРРУПЦИЯ МЕН КОМИССИЯ ӨЗАРА ҚАРАМА-ҚАЙШЫЛЫҚТА	34
	М.Тарасова	КОРРУПЦИЯ И МСЭ НЕСОВМЕСТИМЫ	34
	M. Tarasova	CORRUPTION AND MSE IS NOT INCOMPATIBLE	34
24.	І. Алмас	ӘЛЕУМЕТТІК МЕДИЦИНАЛЫҚ МАМАН	35
	И. Алмас	СОЦИАЛЬНО-МЕДИЦИНСКИЙ РАБОТНИК	35
	I. Almas	SOCIAL MEDICAL SPECIALIST	35
25.	И. Аяғанова	ЖАҚСЫЛАРҒА ҚАРЫЗБЫН НЕМЕСЕ АЛЫСҚА ТҮСКЕН КӨЛЕҢКЕ	38
	И. Аяганова	ГРАЖДАНСКИЙ ДОЛГ	38
	I. Ayaganova	CIVIC DUTY	38

ПОСЛАНИЕ ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН Н. НАЗАРБАЕВА НАРОДУ КАЗАХСТАНА «ТРЕТЬЯ МОДЕРНИЗАЦИЯ КАЗАХСТАНА: ГЛОБАЛЬНАЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ» УВАЖАЕМЫЕ КАЗАХСТАНЦЫ!

С начала 2017 года Казахстан стал непостоянным членом Совета Безопасности ООН. В этом году в Астане пройдет международная выставка «ЭКСПО-2017». Мы первыми среди стран СНГ и Центральной Азии проводим столь значимое мероприятие мирового масштаба. В Алматы стартовали спортивные состязания в рамках Универсиады-2017, в которой принимают участие более 2 000 спортсменов и членов делегаций из 57 государств. Сегодня я ставлю задачу обеспечить реализацию Третьей модернизации Казахстана. Необходимо создать новую модель экономического роста, которая обеспечит глобальную конкурентоспособность страны. Эта модернизация – не план борьбы с текущими глобальными вызовами, а надежный мост в будущее, навстречу целям Стратегии-2050. Она будет проводиться на базе Плана нации «100 конкретных шагов»

ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ МИНИСТРЛІГІ ҚҰРЫЛДЫ

Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың Жарлығымен Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі және Денсаулық сақтау министрлігі болып бөлінді. Қазақстан Республикасының мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі жетілдіру туралы Қазақстан Республикасы Конституциясының 44-бабының 3) тармақшасына сәйкес мемлекеттік басқару жүйесінің тиімділігін арттыру мақсатында ҚАУЛЫ ЕТЕМІН:

Біртанов Елжан Амантайұлы – Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрі

Е.А.Біртанов 1971 жылғы 18 қазанда Жамбыл қаласында дүниеге келді. Алматы мемлекеттік медицина университетін, Аризона штатының университетін, Ресей дипломнан кейінгі медициналық білім академиясын, Шарите Университеттік клиникасын (Германия), Тұран университетін, Duke University, Fuqua School of Business (АҚШ), Global Executive MBA магистратурасын бітірді. Алматы қаласында жедел медициналық көмек ауруханасының реаниматолог-дәрігері, Республикалық токсикология орталығының басшысы, ҚР Денсаулық сақтау министрлігінің бас токсикологы, ҚР Денсаулық сақтау министрлігінің «Денсаулық сақтауды дамыту институты» РМК директоры, ҚР Премьер-Министрінің кеңесшісі, «Ұлттық медициналық холдинг» АҚ Басқарма төрағасының орынбасары, ҚР Денсаулық сақтау вице-министрі, «Ұлттық медициналық холдинг» АҚ Басқарма төрағасы болып жұмыс істеді. 2014 жылғы мамырдан бастап - Мемлекеттік-жекеменшік әріптестік жобаларын сүйемелдеу орталығы басқармасының төрағасы. 2015 жылғы 12 қарашадан бастап – ҚР Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму вице-министрі. Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау ісінің үздігі. Медицина ғылымының докторы.

ОБЯЗАТЕЛЬНОЕ СОЦИАЛЬНОЕ МЕДИЦИНСКОЕ СТРАХОВАНИЕ

Внедрение в Казахстане обязательного социального медицинского страхования позволит обеспечить солидарную ответственность государства, работодателей и граждан за здоровье, а также повысить качество и доступность медицинских услуг, в первую очередь, за счет приоритетного развития первичной медико-санитарной помощи, развития частной медицины и повышения конкуренции между медицинскими организациями.

Согласно законопроекту, гражданам будет предоставляться 2 вида пакетов медицинских услуг:

Первый – базовый пакет представляет собой гарантированный государством объем

медицинской помощи, финансируемый из республиканского бюджета. Этот пакет будет доступен всем гражданам

Казахстана. Он включает: скорую помощь и санитарную авиацию, медицинскую помощь при социально значимых заболеваниях и в экстренных случаях, профилактические прививки.

Для непродуктивно самозанятого населения до 2020 года предусмотрено предоставление амбулаторно-поликлинической помощи с амбулаторно-лекарственным обеспечением за счет средств республиканского бюджета.

Второй – страховой пакет, предоставляемый из вновь создаваемого Фонда медицинского страхования. В него входит: амбулаторно-поликлиническая помощь, стационарная помощь (за исключением социально-значимых заболеваний), стационарозамещающая помощь (за исключением социально-значимых заболеваний), восстановительное лечение и медицинская реабилитация, паллиативная помощь и сестринский уход, высокотехнологичная помощь.

И. Тажгулова

ЭТИКА И ДЕОНТОЛОГИЯ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МЕДИЦИНСКИХ СЕСТЕР

В соответствии с Государственной программой Развития Здравоохранения Республики Казахстан «Денсаулық» на 2016-2019 годы для обеспечения качества и отзывчивости системы здравоохранения была разработана и внедрена национальная программа развития медицинской этики и коммуникативных навыков

медицинских работников с широким вовлечением общественности, образовательных организаций, профессиональных объединений и средств массовой информации.

21 февраля 2017 года на базе Центра развития сестринского дела Актюбинской области при Актюбинском медицинском колледже был проведен областной семинар для средних медицинских работников на тему: «Этика и деонтология. Культура поведения медработника», в котором приняли участие 47 представителей медицинских организаций.

- Перед тяжелыми и болезненными процедурами медсестра должна разъяснить в доступной форме

значе Почему этика и деонтология не всегда соблюдаются?

Причины:

1. умение общаться и желание это делать.
2. связано с синдромом

профессионального выгорания, который характерен для медицинских работников. Это постоянное общение с множеством людей. Врач находится в постоянном напряжении, так как от его решения зависит жизнь человека.

Как улучшить соблюдение этики и деонтологии?

1. многое упирается в денежный вопрос. В странах, где медработники имеют высокую заработную плату, проблема этики и деонтологии так остро не стоит. Кроме этого, профессиональное выгорание к ним приходит медленнее, так как не приходится медработнику задумываться о денежных средствах.

2. за соблюдение этики и деонтологии должна следить администрация лечебного учреждения. Естественно, они сами должны придерживаться правил этики и деонтологии. Нельзя требовать с одних сотрудников того, за что не спрашивается в полном объеме с другого.

3. периодическое напоминание медицинскому персоналу о существовании подобных правил. Проводить специальные семинары, тренинги, на которых сотрудники обсуждают и решают ситуационные задачи.

В результате проведенного семинара, медицинские работники поделились своими мыслями, были обсуждены некоторые аспекты по теме, задавались вопросы, на которые участники получили ответы.

Также, участникам были розданы информационные листовки и буклеты.

М. Ермагамбетова

А. Касымова

С. Ажбенова

*преподаватели центра развития
сестринского дела
Актюбинской области*

МЕДБИКЕ ІСІНІҢ БАКАЛАВРЛАРЫН ДАЯРЛАУ

Л.А. Култаева, Қызылорда медициналық колледжінің директоры, Жоғары біліктілік санатты денсаулық сақтау ісін ұйымдастырушы, ҚР Денсаулық сақтау ісінің үздігі

Қызылорда медициналық жоғары колледжі Қазақ АССР-і Денсаулық Сақтау Комиссариатының 1928 жылғы 15 тамыздағы бұйрығымен «Қазақ акушерлік техникумы» деген атпен ашылған. 1954 жылы Қызылорда медициналық училищесі болып аталды. Қазақстан Республикасы Денсаулық Сақтау Министрлігінің 1996 жылғы 14 маусымдағы № 282 бұйрығымен Қызылорда медицина колледжі болып қайта құрылды. Колледж қызметіне 2010 жылы ҚР СТ ИСО 9001-2009 талаптарына сәйкес Сапа менеджменті жүйесі енгізіліп, сәйкестік сертификаты берілген, 2016 жылы кезекті қайта сертификаттау өткізілді.

Білім беру ісіндегі сапаны қамтамасыз етудің қазақстандық тәуелсіз агенттігінің (НКАОКО-ІҚАА) 2016 жылғы 18 маусымдағы Аккредитациялық кеңес мәжілісінің шешіміне сәйкес колледж 20.06.2016 – 21.06.2021 жылға дейінгі мерзімге институционалды және 0301000 – «Емдеу ісі», 0302000 – «Медбикелік іс», 0304000 – «Стоматология», 0305000 – «Лабораториялық диагностика» мамандықтары бойынша мамандандырылған аккредитациялардан өткен оқу орындары қатарына қосылды. Білім сапасын қамтамасыз етудің тәуелсіз қазақстандық агенттігінің 2016 жылғы рейтингіне сәйкес колледж Қазақстанның медициналық колледждерінің ішінде үздік үштіктер қатарына енді.

Дуалды жүйенің негізі - оқу орны мен өндірісте қатар оқыту болып табылады. Дуалды оқытуда теория мен практиканың өзара байланысы принципі жүзеге асырылады, мұның өзі болашақ маманға кәсіпорында жұмыс істеу кезінде қажетті біліктілікке ие болуға көмектеседі. Екіншіден, қолданбалы бакалавр білім бағдарламасы бойынша білім алушы студенттер жалпы оқу уақытының 63%-ын практикалық сабақта өткізсе, ал оның 77%-ын мейірбике-ментордың тікелей басшылығымен клиникалық базада, яғни білім алушы алдыңғы оқу бағдарламаларымен салыстырғанда оқу сағатының көп бөлігін емдеу-профилактикалық мекемеде өткізеді. Нәтижесінде емдеу-профилактикалық мекемелер өздерінің болашақ мамандарының сапалы даярлануына өз үлестерін қосуына мүмкіндік алады. Бұл дегеніміз, Қызылорда медицина колледжінде дуалды оқытудың алғы шарттары қаланды дегенді білдіреді.

Қорытындылай келе, сабақ беру және білімді бағалау тәсілдерін инновациялау, білім алушыларды студенттік өмірдің алғашқы айларынан-ақ клиникалық практикамен таныстыру, оқытушылардың, ментор-оқытушылардың потенциалын жоғарылату – сапалы маман даярлау негіздері деуге болады.

ОРТА БУЫН ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІҢ ҚОҒАМДАҒЫ РӨЛІ

А. Жанбирова, Атырау облыстық медицина колледжі, «Мейірбике ісін дамыту орталығының» жетекшісі, ҚР Денсаулық сақтау ісінің үздігі

Орта буын қызметкерлердің қоғамдағы рөлін, кәсіби деңгейін көтеру - ең қажетті әрі өзекті де мәселе. Соңғы 10 жыл ішінде денсаулық саласында жүргізілген реформалар бұл саланы түбегейлі өзгертті. Денсаулық сақтау жүйесінде, оның құрылымдарында экономиканың барлық секторларымен ықпалдастыққа негізделген, дамыту мақсаттары айқын бағдарламалар қолданысқа енді. Жаналық, өзгеріс және инновациялық технологиялардың нәтижесінде медицина саласы шын мәнінде озық елдердің деңгейіне жете қабыл жедел өсті. Мұны қоғам да, халық та сезінуде. Әсіресе, 2011-2015 жылдарға арналған «Саламатты Қазақстан», екі дүркіндегі модернизациялау жөніндегі мемлекеттік бағдарламалары бұл саланың сапасын күрт арттырды. Ал, қазіргі таңда республика медицинасы «Денсаулық сақтау саласын 2020 жылға дейін дамыту» атты стратегиялық бағдарламасын жүзеге асыру мақсатына жұмылдырылған. Таяу күндердегі орта буын медициналық мамандардың атқаратын көптеген міндеттерінің қатарына әлеуметтік медициналық сақтандыру бойынша үгіт-насихат жұмыстарын жоспарлы жүргізу де жатады. Емдеу ісі саласындағы атқарылып отырған іргелі істерде олардың да үлесі зор, сондықтан да, орта буын медицина қызметкерлерінің қоғамдағы рөлі нығайып, арта түспек.

ОПЫТ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБУЧЕНИЯ

*К.Н. Гоженко, доктор экономических наук,
кандидат психологических наук
директор ФГБ ПОУ «Кисловодский
медицинский колледж»,*

Лечебный массаж – одна из немногих профессий, в которых слепые люди успешно конкурируют с их зрячими коллегами и во многих случаях имеют перед ними преимущества. Незрячий массажист может ощущать такие тонкие различия в тканях пациента, которые обычный человек и не заметит.

Слепые массажисты традиционно ценились на Востоке с древнейших времен и деются до сих пор; недаром японская поговорка гласит: «Слепой массажист на вес золота». Массаж, как профессия слепых, из Японии проник в Европу, оттуда в Россию.

В 1896 году в Петербургском училище для слепых обучали массажу своих воспитанников. Таким образом, профессия массажиста давно вошла в список рекомендуемых при профориентации слепых и их трудоустройстве.

Инклюзивное образовательное пространство формируется не только преподавателями, но и всем коллективом колледжа, работающим над общей целью – интеграция инвалидов в общество. Эта комплексная и многопрофильная работа направлена на восстановление способностей каждого студента, соответствующих уровню физического, психологического и социального потенциала.

При организации инклюзивного обучения возникает немало трудностей.

Не все преподаватели имеют специальную подготовку по обучению слепых и слабовидящих, но, тем не менее, они постоянно совершенствуют формы и методы обучения, адаптируют стандартные учебные программы для работы с незрячими, учитывая психологические аспекты специфики обучения слепых. Вопросы тифлопедагогики и тифлопсихологии рассматриваются на заседаниях педагогического и методического советов колледжа, Школы начинающего преподавателя и Школы педагогического мастерства.

Имея многолетний опыт совместного обучения незрячих и зрячих студентов, коллективу колледжа, благодаря атмосфере сотрудничества и взаимопомощи, удалось обеспечить не только организацию совместной учебной деятельности, но и создать условия для непосредственного общения в рамках проводимых внеаудиторных мероприятий, профессиональных конкурсов, предметных олимпиад, спортивных соревнований. Нужно отметить, что инвалиды не уступают студентам с нормальным зрением и имеют даже большее стремление в достижении положительных результатов по итогам внеаудиторных мероприятий и в различных видах спорта. Этот психологический настрой и бойцовские качества помогают адаптироваться к различным жизненным ситуациям и условиям окружающего мира, далеко не всегда приспособленный для людей с ограниченными возможностями здоровья.

Как сказал один из наших студентов: «Мы примером своей жизни доказали здоровым людям, что человек — существо неограниченных возможностей».

ИНТЕГРАЦИОННЫЙ ПРОЕКТ НА БЛАГО НАРОДА

Поскольку Актобе является крупным научно-клиническим центром западного региона здесь формируется медицинский кластер международного уровня. В этом направлении в системе здравоохранения действует инновационно-интеграционная модель, основанная на инновационных принципах управления и финансирования, передовой медицинской технологии, на соответствии оказываемых медицинских услуг международным стандартам.

Это хорошее начинание планомерно и системно реализуется в Актюбинском противотуберкулезном диспансере. Начиная с августа 2015 года здесь начал работать новый метод амбулаторного лечения больных туберкулезом. Этот метод внедряется в рамках принятого в республике пилотного проекта, основанием которого стал Приказ МЗСР №362 от 29 декабря 2014 года «О некоторых вопросах расширенного амбулаторного лечения больных туберкулезом и туберкулезом с множественной лекарственной устойчивостью с предоставлением психологической и социальной помощи в рамках пилотного проекта».

Национальный центр проблем туберкулеза является инициатором, автором проекта, локомотивом в деле внедрения и реализации задач проекта. Данный инновационно-интеграционный проект реализуется во всех регионах республики. Проект разделен на три взаимосвязанных этапа и определены 5 основных направлений лечения туберкулеза. Благодаря поддержке Главы Государства и качественной реализации комплекса противотуберкулезных мероприятий за последние 10 лет снизились показатели заболеваемости туберкулезом в Казахстане в 2,2 раза и смертности – в 5 раз.

И. Тажгулова, г. Актобе

ГАРАНТИЯ ДОЛГОЛЕТИЯ

Б.Торениязова

Актюбинский медицинский колледж

В АМК в течение нескольких лет работает кружок нормальной анатомии под руководством Б.М. Торениязовой. На заседаниях кружка учащиеся знакомят с нормальной анатомией с научной точки зрения, проводят исследовательскую работу, позволяющую в дальнейшем связывать клинические дисциплины, познавать меры профилактики различных заболеваний. В этом учебном году кружок занимался изучением анатомии печени, факторов, повреждающих печень и значением печени для организма. Печень - крупный железистый орган массой около 1,5 кг. Располагается в верхнем отделе брюшной полости, преимущественно в правом подреберье. В печени выделяют две доли: большую правую и левую – меньшую. На диафрагмальной поверхности границей между ними служит серповидная связка. Через ворота в печень входят печеночная артерия, воротная вена, сопровождающие их нервы и выходят лимфатические сосуды и общий печеночный проток. Печеночные дольки состоят из печеночных клеток, расположенных в виде балок, радиально идущих от центра к периферии дольки; между балками проходят синусоидные сосуды. В центре дольки находится центральная вена, в которую они впадают. В стенах внутривенных капилляров имеются эндотелиальные клетки звездчатой формы. Они поглощают из крови циркулирующие в ней вещества, захватывают и переваривают бактерии, остатки красных кровяных телец, капли жира (фагоцитоз). Между печеночными клетками, выделяющими желчь, проходят желчные капилляры, в междольковой соединительной ткани – артерия, вена, желчный проток, нервы и лимфатические сосуды.

1 - печеночная артерия;

2 - воротная вена;

3-нервные волокна;

4 - лимфатические сосуды;

5-желчный проток. Печень является «центральной лабораторией организма». Она участвует во всех видах обмена. При циррозе печени макроскопически печень выглядит светлого коричневого цвета местами с желтым оттенком, неоднородной консистенции, с узелками по поверхности и кровоизлияниями.

Микроскопически: печеночные гепатоциты *инфильтрированы лимфоцитами, плазматическими клетками, гепатоциты дистрофически изменены, сочагами некроза. В желчных капиллярах застойные явления желчи.* Объем и вес печени уменьшается.

На микроскопическом разрезе: печеночные гепатоциты инфильтрированы лимфоцитами, гистiocитами плазматическими клетками. Вокруг инфильтрации дистрофия с очагами некроза. Везде застой желчи. Основные факторы, приводящие к цирротическому перерождению печени изучались у пациентов в БСМП и по архивным историям болезни 2008-2009 годов.

Статистические показатели, взятые из Областной больницы г. Актобе

ГЕМОРРОЙ

Н. Есенгазы,

Ақтөбе медициналық колледжі

Геморрой — геморрой түйіндерінің патологиялық өзгерістерінің әрқилы клиникалық көріністерін (қан кету, ішкі түйінінің түсуі, сыртқы түйіндердің тромбозы және ісінуі, олардың өлетгенуі, т.б.) атайды. Халық арасында көтеу ауруы деп те аталып жүр. Көтеу (грек. Haemorrhoids – қан ағу, haima – қан және rheo – ағу) – тік ішектің төменгі бөлігінде вена қан тамырлары кеңейуінен түйіндердің пайда болуы. Аурудың негізінде артериалдық веналық қан айналымға ие, тік ішектің соңғы бөлімінің шырышты қабаты астында орналасқан қуысты денелердің аурулары жатады. Аурудың пайда болуына әсерін тигізетін себептер:

-сыра, арақ-шарап ішу,

-күрсақ және жамбас қуысындағы ісік,

-бауыр ауруы,

-тік ішектің тамырларында қанның ұюы,

-көп отырып жасайтын жұмыс,

-гиподинамия,

-дәмді және ащы тағамдарды шектен тыс мол жеу,

-көтен, яғни анальдық аймақтың гигиенасын сақтамау,

-үлкен дәретке отырғанда көп күшену,

-қан тамыры құрылымының әлсіздігі т.б әсер етеді.

Жіктелуі.

Ағымына қарай:

-Жіті,

-Созылмалы,

жамбас қуысы веналарының флеботромбозы сияқты ауруларға байланысты).

батып, азапқа салады. Геморройдың асқинуының екінші түрі, қан аздық (анемия) сырқатын тудырады.

Қан кетуі салдарынан тәндегі темір элементі азаяды. Тағы бір айта кететін жайт, көтенішектің ішкі жағындағы түйіндердің асқынуы оның аузындағы шырышты қабаттың сыпырылып түсуіне, түйіндер орнының құрысып,

жиырылуына әкеліп соғады. Мұның аяғы көп қан кетуге ұласады. Сондай-ақ, ішкі жағындағы түйіндер көтенішектің аузынан сыртқа шығып, бұлтиып тұрады. Бұл көтенішек аузын зақымдануға ұшыратады.

Алдын алу шаралары:

1. Күнделікті денешынықтыру жасауды әдетке айналдыру,
2. Қазақтың ұлттық тағамдарын пайдалану,
3. Тазалық сақтау,
4. Проктолог-хирург дәрігерінің кеңесін орындау.

НАЦИОНАЛЬНАЯ СКРИНИНГОВАЯ ПРОГРАММА

А. Тулепова

участковая медсестра

городской поликлиники №4, г.Актобе

Национальная скрининговая программа реализуется с 2008 г. как среди детей и так среди взрослого населения. Вместе с тем, на сегодня в Казахстане, реализуется Государственная программа «Денсаулық» на 2016 - 2020 годы.

Скрининговые исследования направлены на ранние выявления среди населения онкопатологий, болезней системы кровообращения, заболеваний слуха, гепатитов В и С среди детей, сахарного диабета и глаукомы среди взрослого населения.

Скрининг - это профилактический медосмотр здоровых лиц определенного возраста, для выявления факторов риска и заболеваний на ранних стадиях, который повышает эффективность лечения и предупреждает развитие осложнений.

В ходе скрининговых исследований проводятся антропометрические измерения (рост, массы тела, окружность талии).

Измерения артериального давления, измерения внутриглазного давления в возрасте 40, 42, 44, 46, 48, 50, 56, 58, 60, 62, 64, 66, 68, 70 лет, а также определения уровня холестерина и глюкозы крови в возрасте 40, 42, 44, 46, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 64. ЭКГ - по показаниям, а также выявлять опухоли на ранних стадиях развития, необходимо пройти женщинам - цитологическое исследование мазка из шейки для исключения патологических изменений в возрасте 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60 лет (осмотр акушер - гинеколога, кольпоскопия по показаниям).

Также необходимо пройти рентген исследования молочной железы (маммография) в возрасте 50, 52, 54, 56, 58 и 60 лет (осмотр маммолога, онколога по показаниям). Мужчинам и женщинам в возрасте 50, 52, 54, 56, 58 и 60 лет, осмотр маммолога, онколога по показаниям. Мужчинам и женщинам в возрасте 50, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 64, 66, 68 и 70 лет тестирование кала на скрытую кровь на раннее выявление заболеваний толстой и прямой кишки, осмотра хирурга, проктолога, гастроэнтеролога, эндоскопическое исследование толстой и прямой кишки по показаниям.

Мужчинам в возрасте 50, 54, 58, 62, 66 лет анализ крови на простаты специфический антиген и его разновидности, осмотр уролога, УЗИ и биопсия по показанию. Мужчинам и женщинам в возрасте 50, 52, 54, 56, 58 и 60 лет эндоскопическое исследование пищевода и желудка, осмотр гастроэнтеролога, онколог по показанию. Основная цель этой программы – выявление заболеваемости на ранних его стадиях для успешного лечения и результативности медицинской помощи. Каждый гражданин Республики Казахстан должен пройти ежегодный профилактический медицинский осмотр.

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ И ИХ ЭФФЕКТИВНОСТЬ

Л. Абдуллина

Ақтөбе медициналық колледжі

Ғылым мен техниканың жедел дамыған, ақпараттық мәліметтер ағыны күшейген заманда ақыл-ой мүмкіндігін қалыптастырып, адамның қабілетін, талантын дамыту білім беру мекемелерінің басты міндеті болып отыр. Ол үшін оқытушының қажымас ізденімпаздығы мен шығармашылық қабілеті орасан болуы қажет. Сондықтан әрбір оқушының қабілетіне қарай білім беру, оны дербестікке, ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеу талабы алдан шығады. Жаңартылған педагогикалық технологияны меңгеруге үлкен бетбұрыс жасалу қажеттігі осыдан келіп туындайды. Осылайша, мемлекеттік білім стандарты деңгейінде оқу үрдісін ұйымдастыру жаңа педагогикалық технологияны өндіруді міндеттейді.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында: «Білім жүйесінің басты міндеті - ұлттық және жалпы адамдық құндылықтар, ғылым мен практиканың жетістіктері негізінде тұлғаның жан-жақты қалыптасуы мен дамуына бағытталған білімді алу үшін қолайлы жағдайлар жасау» - делінген.

Ендігі міндет – оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жетілдіріп отыру және қазіргі заманғы педагогикалық технологияларды меңгеру. Қазіргі таңда оқытушылар инновациялық және интерактивтік әдістемелерін сабақ барысында пайдалана отырып, сабақты сапалы әрі қызықты етіп өткізуге мол көңіл бөледі.

Қазіргі жас ұрпақтың саналы да сапалы білім алуының бірден-бір шарты – оқу орындарындағы білім беру процесіне жаңа инновациялық технологияларды енгізу. Сондықтан ғылыми-техникалық прогрестен қалыспай, жаңа педагогикалық инновацияларды дер кезінде қабылдап, өңдеп, нәтижелі пайдалана білу – әрбір ұстаздың негізгі міндеті болып табылады.

Қорыта айтқанда, жаңа инновациялық педагогикалық технологияның негізгі, басты міндеттері мынадай:

1. Әрбір білім алушының білім алу, даму, басқа да іс-әрекеттерін мақсатты түрде ұйымдастыра білу;
2. Сабақ барысында интерактивті тақтаның мүмкіндіктерін қолдана отырып, төмендегі нәтижелерге қол жеткізе білу.

3. Уақытты үнемді пайдалану;

4. Сабақтың сапасын көтеру;

5. Оқу әдісі мен құралдарын таңдауға мүмкіндік тудыру;

6. Оқушылардың белсенділігі мен қызығушылығын арттыру арқылы оқу үлгерімдерін көтеру.

7. Өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру, дамыту;

Бүгінгі күні ақпараттар ағымы өте көп. Ақпараттық ортада жұмыс жасау үшін кез келген педагог өз ойын жүйелі түрде жеткізе алатындай, коммуникативті және ақпараттық мәдениеті жетілген, интерактивтік тақтаны пайдалана білетін, он-лайн режимінде жұмыс жасау әдістерін меңгерген мұғалім болу тиіс.

СОЗДАНИЕ СИТУАЦИИ УСПЕХА НА УРОКАХ

А. Доскужаева

Актюбинский медицинский колледж

Главный смысл деятельности учителя в том, чтобы создать каждому ученику ситуацию успеха на уроке. Задача учителя состоит в том, чтобы дать каждому ученику возможность пережить радость достижения, осознать свои возможности, поверить в себя.

Сегодняшнее образование предполагает принятие Личностных особенностей ученика, его интересов; уважение его достоинств; доверие к нему; понимание социально-педагогической ситуации его развития;

создание максимально благоприятных условий для раскрытия его способностей и дарований; оказание комплексной психолого-педагогической помощи и защиты в процессе его развития.

Мы все люди, любим, когда окружающие замечают наши успехи и начинания, по заслугам оценивают наш вклад в позитивное дело. Для учащихся еще более, чем для взрослых, так же важна психологическая атмосфера, в которой они находятся, когда поощряется даже небольшой успех ученика.

Настоящий учитель, сам переживающий радость познания, всегда стремится создать любому, даже не

очень способному ученику «ситуацию успеха», позволяющую и ему ощутить эту радость.

Ситуация успеха может подкрепляться изо дня в день. Даже разовое переживание успеха может резко улучшить психологическое самочувствие, ритм деятельности и взаимоотношения с окружающими. Необходимым условием для развития личности, ее защищенности, психологического комфорта является формирование сплоченного и дружного воспитательного коллектива, создание доброжелательной атмосферы в классе.

Успех может быть кратковременным, частым и длительным, сиюминутным, устойчивым, связанным со всей жизнью и деятельностью ребенка. Все зависит от того, как ситуация успеха закреплена, продолжается, - Профессионально-творческая деятельность педагогов по формированию ситуаций успеха создаёт необходимые разрешающие условия для самореализации и самоутверждения подростка в коллективе окружающих людей, признания его личностного потенциала, возможностей. Всё это приводит к появлению у воспитанника чувства радости, удовлетворения достигнутыми результатами своей активности, т.е. состояния успеха.

Успех является источником внутренних сил ребенка, рождающий энергию для преодоления трудностей, желания учиться. Ребенок испытывает уверенность в себе и внутреннее удовлетворение. На основе всего этого, можно сделать вывод: успех в учебе – завтрашний успех в жизни!

«TRILINGUALISM» IS NOWADAYS REQUIREMENT».

*G.T. Yeskazina
Aktobe Medical College*

«Trilingualism» is nowadays requirement. The language has a sacred and great position in every nation and country. Nowadays labour market requires from us bringing up of competitive, smart, educated citizens. To entry Kazakhstan to the top 30 developed countries.

Kazakhstan President Nursultan Nazarbayev presented his idea of 3 languages for first time in 2006 in his speech at the Assembly of People of Kazakhstan. In his 2007 annual address Themed.

«New Kazakhstan is a New world» the President proposed gradual implementation of the «Trinity of languages» cultural project.

The leader of our nation gave a definite determination to the project of the trinity of languages, the Kazakh language is the state language, the Russian language is the of interethnic communication, and the English language of successful integration into the global economy.

The President's 2011 "Building the Future Together!" Message of 2020 outlined a detailed plan for the country's social and economic development plan. President this kind of waiting for the end of the world when the crisis I would say that pre-development strategy. President not only economic, but also in science and education, health care, special attention attracted a lot of the development said. This message implied the need to continue the modernization of the education and science.

Multilingual, allowing the development of international relations of the state of knowledge of the most important means of interpersonal and cultural relations. Changes in the quality of the international relations of the country's practical and intellectual action creates the need for multilingual demand. When growing interaction with other states of the country are fluent multilingual communication used in various fields of knowledge in the future education of our main goal.

БАЛАЛЫҚ ШАҚТАҒЫ АУРУЛАРДЫ ЫҚПАЛДАСТЫРА ЕМДЕУ (БШАБЕ)

*G. Satybaldieva
Маңғыстау Медициналық колледжі*

Ата-ана үшін ең басты байлық та, қуаныш та – балаларының денінің саулығы. Сондықтан да балалардың денсаулығы үшін күресу, аурудың алдын-алу әр ата-ананың міндеті!

1992 жылдан бастап Бүкілдүниежүзілік Денсаулық сақтау ұйымы, БҰҰ Юнисеф балалар қорымен бірігіп, балалық шақтағы ауруларды ықпалдастыра емдеу (БШАБЕ) стратегиясымен жұмыс жасай бастады. Жүз мемлекет балалық шақтағы ауруларды ықпалдастыра емдеу (БШАБЕ) стратегиясын қабылдады. 2008 жылдан бастап осы стратегия Қазақстанда жұмыс жасауды бастады.

Жыл сайын дүниежүзінде 10 000 000 5 жасқа дейінгі бала өлімі тіркеледі.

Осы бағдарлама өз жұмысын бастағаннан бері, Қазақстанда бала арасындағы өлім азайды.

Өлім көрсеткіші:

- Өкпе қабынуы
- Іш өту аурулары
- Безгек
- Қызылша

Дұрыс тамақтанбау өлім көрсеткіштерінің себептері болып табылады. Осы ауруларға дер кезінде ем көрсеткенде, бұл өлімдердің алдын алуға болатын еді.

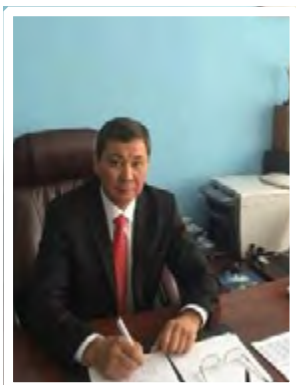
- Бала денсаулығын сақтауға себептері бар
- Баланың ата-анасының дені сау болуы керек
- Құнарлы тамақтану
- 2 жасқа дейін ана сүтімен қоректену, 6 айдан бастап қосымша тамақ беру
- Алдын ала екпелерден бас тартпау

Пневмония (гр. рпейтоп – өкпе), өкпе қабынуы – өкпе тінінің қабынуынан немесе басқа аурулардың асқынуынан болатын өкпенің жұқпалы ауруы. Ол көбіне қызылша, көкжөтел, тұмау, бронхит, демікпе сияқты тыныс ауруларын немесе әсіресе жас балалар мен қарт адамдарда болатын қатаң аурулардан кейін пайда болады. Сонымен қатар ол СПИД-пен ауырған кезде де болуы мүмкін. Ауруды әр түрлі вирустар (аденовирус, риновирус), бактериялар (пневмококк, стафилококк, стрептококк) қоздырады. Аурудың дамуына дененің қатты мұздауы, ауыр жұмыс пен жүйкелік психика, күш түсу, улану, т.б. факторларға әсер етеді.

Құрметті ата-аналар!

«Бірінші байлық – денсаулық», - демекші денсаулықты күту, аурудың алдын алу өз қолымызда! Қазіргі таңда аурудың түрі көп, сондықтан да балаларымыз ауырмау үшін күресуіміз керек. «Жұмыла көтерген жүк жеңіл», - демекші болашағымыз балаларымыздың денсаулығы үшін бәріміз де жауаптымыз. Олай болса, дәрігерлерден дер кезінде кеңес алыңыздар!

ЖОЛДАУ ЖАҢҒЫРУҒА ЖЕТЕЛЕЙДІ

Ш.Жандосов, м.ғ.к., медицина саласының жоғары санатты ұйымдастырушысы, ҚР Ұлттық экономика министрлігі Тұтынушылардың құқықтарын қорғау Комитетінің «Ұлттық сараптама орталығының» Ақтөбе облысы бойынша филиалының директоры

Президент Нұрсұлтан Назарбаевтың халыққа арнаған биылғы «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты Жолдауында ІТ саласын дамыту мен аграрлы-индустриалды аймақтарды инновациялық индустриаландыруға басымдық берілген. Әрине, экономиканың негізі саналатын өнеркәсіп, агроөнеркәсіп, көлік және логистика, құрылыс және басқа салалардағы жандандыру жалғаса бермек.

Экономиканың қарқынды түрде технологиялық бағытта жаңғыртылуы; бизнес-ортаның түбегейлі жақсартылуы мен кеңеюі; макроэкономикалық тұрақтылық; адами капиталдың сапалы жақсаруы да басты назарда. Сондай-ақ, Жолдаудағы институционалдық қайта құру, қауіпсіздік және сыбайлас жемқорлықпен күрес мәселелері көптің көңілінен шыққаны анық. Міне, осы санамалап өткен бағыттар біздің мемлекетіміздің даму бағдарламасы. Қазақстандықтардың ерекше қолдауын тудырған және бір тұс, бұл-отандық тауарларды экспорттау туралы айтылған бөлім. Әсіресе, біздің тамақ өнімдеріміз, жеңіл өнеркәсіп өнімдері бәсекеге қабілетті, әлемде теңдесі жоқ қазақтық-брендтік өнім ретінде дүние жүзілік сұранысқа ие болатыны сөзсіз. Себебі, біздің ұлттық тағамдарымыздың бәрі де тек қана табиғи шикізаттан, ешқандай химиялық қоспасыз дайындалады, экологиялық таза табиғи өнім! Міне, біздің берік ұстаным осы болмаққа керек! Сол үшін де осы салаларға инвестиция тартып және жаңа технологияларды қолданысқа батыл енгізу керек. Яғни, өндірісті жаңғырту жайы кезек күттірмейді.

Елбасының тапсырмасы бойынша 2017 жылғы 1 шілдеден бастап еліміздегі 2,1 миллион зейнеткер үшін зейнетақы 20%-ға дейін арттырылады, ал, базалық зейнетақы тағайындау 2018 жылғы 1 шілдеден бастап жаңа әдіс бойынша жүзеге асырылады. Осындай нақты айтылған сөз біздің көңілімізге сенім орнатып, келешекке ұмтылдырады.

Президенттің Жолдауында ауылдардағы кооперативтерді жандандыру қажеттігі де көрініс берген. Шынында да біздің халықты жер асырайтынын еш уақытта естен шығармаған абзал. Жердің бабын тауып, оған құн жетпес байлық ретінде берекетті көзқараспен оның құнарлылығын сақтай білсек, оның берері таусылмайды! Әрине, адамның ең қымбаты- денсаулық! Жолдауда бұл мәселеге мол орын берілген, жаңадан қолданысқа енетін «Медициналық сақтандыру жүйесінде» оған қатысушыларға кең ауқымдағы медициналық қызметтер ұсынылады-делінген. Оған халықтың әлеуметтік әлсіз топтарының қатысуына мемлекеттік қолдау көрсетіледі» деуі де халыққа жасалған қамқорлықтың нышаны.

Мақсатымыз ұлт болашағы- мектеп оқушылары арасында жұқпалы инфекциялық-паразитарлық аурулардың алдын-алу. Сондықтан да, кешенді іс-сапар барысында аудандық білім беру, денсаулық сақтау, мәслихат депутаттарымен бірлесіп, алқалы жиын кездесуде талқыланар мәселе өзінің нақты шешімі мен қодауын табады деген ниеттеміз. Осы кешенді іссапарға облыстық сараптама орталығының жылжымалы заманауи зертханалық қондырғы орнатылған арнайы көліктер, тиісті мамандар да аттанбақшы. Сөйтіп, Елбасының Жолдауында атап көрсетілген тұрғындардың өмір сүру сапасын арттыру бойынша берілген тапсырмасын жүзеге асыруды бастап та кетті. Республикалық тұтынушылар құқықтарын қорғау комитетіне қарасты біздің облыстық ұлттық сараптама орталығының мамандары Елбасы Жолдауында айтылған «Алдымызда қандай қиындықтар кездесе де, оларды еңсере алатынымызға сенімдімін».

МНЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО СЛУЖАЩЕГО

*А. Тасыбаева,
руководитель Управления юстиции г. Ақтобе*

«Мир сегодня меняется на глазах. Скорость и сложность общественных процессов нарастает и в Казахстане. Уже сегодня мы должны думать о том, как реагировать на глобальные и региональные вызовы, которые неизбежно поставит грядущая история перед нами» Н. Назарбаев.

25 января 2017 года Нурсултан Назарбаев выступил с обращением к народу Казахстана, в котором обозначил необходимость перераспределения полномочий между ветвями государственной власти с целью усиления роли Парламента и расширения подотчетности и самостоятельности Правительства. Данное обращение Президента позволило напрямую принять участие народу в обсуждении поправок Конституции по вопросам перераспределения полномочий верховной власти. Это вопросы передачи на нижестоящий уровень полномочий Президента республики по регулированию социально-экономических процессов, установленных законодательством. Актуальность и своевременность перераспределения полномочий ветвей власти обозначена тем, что большинство организационно-правовых и управленческих государственных функций характерны для исполнительных органов, в связи с этим целый ряд управленческих полномочий Президента страны могут быть без риска для государства и общества переданы на нижестоящие уровни управления и перераспределены между Правительством и иными исполнительными органами.

Меняются социально-экономические условия нашего государства, в рейтинге Глобального индекса конкурентоспособности ВЭФ, в котором Казахстан индексируется с 2007 года, мы улучшили свое положение с 61-й (в 2007) до 53-й позиции (к 2016). В рейтинге Doing Business с 2007 года Казахстан улучшил свое положение с 59-й до 35-й позиции. Это безусловно свидетельствует о том, что мы живем в новых экономических реалиях, где рост экономического потенциала государства целиком зависит от действенности государственных программ и реализации их на практике.

Сегодня перед Правительством стоит задача оперативного решения текущих вопросов. Для этого необходимы самостоятельность и возможность реагирования на изменившиеся социально-экономические условия в стране, тем самым увеличивая ответственность государственного аппарата власти за принятые решения в интересах народа Казахстана.

Г. Ильясова

ЖОЛДАУ ЖАҚСЫЛЫҚҚА ТОЛЫ

*Б.Ахмедиева,
Ақтөбе қалалық Әділет басқармасының бас маманы*

Мемлекетіміз тәуелсіздікте өткізген 25 жылдың ішінде президенттік жүйе арқылы биліктің құрылымдық қызметіндегі жетістіктер аз емес. Жылдан жылға халқымыздың әл ауқаты жақсарып, дамыған озық мемлекеттердің қатарына қосылу ардақты-мақсат. Қазіргі уақытта қабылданып отырған заң нормалары да осыны міндет етеді.

Елбасының биылғы Жолдауындағы басты мақсат – президент құзыреттерінің бірқатарын парламент пен үкіметке берілу жолдары. Реформа негізінде биліктің құзыреттерін толықтай қайта қарастырылып, жалпы саяси жүйені демократияландыруға әкеледі. Президент үшін стратегиялық функциялар алдыңғы орынға қойылып, билік тармақтарының арасындағы қарым-қатынастарда жоғарғы төрешілік міндеттер жүктеледі. Елбасымыз зейіні сырты саясатқа, ұлттық қауіпсіздікке, еліміздің қорғаныс қабілеттілігі сияқты зор мәселелерге көптеп арналатын болады.

Ал, парламент пен үкіметтің маңызы үдей түсіп, олар: үкіметке және өзге атқарушы органдардың құзыретіне президенттік әлеуметтік-экономикалық процестерді реттеу бойынша функцияларының ауысуы, билік тармақтарының арасындағы қарым-қатынасты конституциялық деңгейде теңестіруге тиіс.

Аталған өзгерістер мемлекетіміздің дамуына ықпал етіп, елімізді одан да тұрақты, заманауи басқару жүйесін құруда мұрындық болады.

МЕМЛЕКЕТ ТИРЕГІ-МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛ

*М.Омаров,
Ақтөбе қалалық Әділет басқармасының жетекшісі маманы*

Елбасының Жолдауында -мемлекеттік тілге ерекше басымдылық берілген. Ана тілі-әрбір халықтың ең басты байлығы, баға жетпес асыл қазынасы. Өзін Қазақстанның патриотымын деп есептейтін азамат оның мемлекеттік тілін аса құрметтеуге тиіс!

Тілге, дінге, ұлттық салт-дәстүрімізге деген құрмет отбасынан басталады. Тіл меңгеруде ата-ананың рөлі ерекше орын алады, әр бала дүниеге келген сәттен бастап оған ана тілін үйретуді қолға алған жөн, бұл үшін сол отбасында тілге деген ерекше жанашырлық орнағаны жөн. Тіл – қасиетті ұғым. Ол әр адамның бойына, санасына ана сүтімен сіңіп, оның – туған жеріне, еліне, Отанына деген сүйіспеншілігіне ұласады. Ана тіліне салғырттық танытқан пенде — өз халқының өткеніне, бүгініне, болашағына да немқұрайлы, самарқау ойда деген сөз.

Тіл мәртебесіне қатысты Елбасы Н.Назарбаев - «Біз барша қазақстандықтарды біріктірудің басты факторы болып табылатын қазақ тілінің одан әрі дамуы үшін барлық күш-жігерімізді салуымыз керек... Сонымен бірге елімізде тұратын барлық халықтар өкілдерінің ана тілінде еркін сөйлей, оқи алуына, оны дамытуға қолайлы жағдай тудыруымыз қажет» деп атап көрсеткен болатын.

Мемлекеттік маңызды мәселені жүзеге асыру үшін қабылдаған бағдарлама мен іс-шараларды тұрақты түрде жүргізу, күнделікті жұмыс барысында мемлекеттік тіліміздің мәртебесін көтеру бәрімізге ортақ міндет. Біздің басты күшіміз – бірлікте» деген жолдарынан қуат алып, ауылға бет бұрды! Міне, осындай игі істер Елбасы Жолдауымен үндес алдағы уақытта да дами беретіндігіне сенеміз.

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚСЫЗ ҚОҒАМ

*А.Үргенішбаева,
Ақтөбе қаласы Әділет басқармасының бас маманы*

Сыбайлас жемқорлықпен күресу кез келген мемлекеттің ең өзекті мәселелерінің бірі болып табылады. Қазақстан Республикасы мемлекеттік саясатының негізгі басымдықтарының бірі – осы зұлымдықпен күресу.

Елбасының қоғамның алдына төтесінен қойып отырған күрделі де еңселі міндеттің бірі - осы. Бұл мақсатта Ақтөбе қаласы Әділет басқармасында сыбайлас жемқорлықпен күресу, оның жолын кесу жолдарына арналған семинар, дөңгелек үстел, дәріс өткізу жолға қойылған. Сонымен бірге, құқықтық түсіндіру жұмыстарын тек басқарма мамандары емес, өзге де заңды тұлғалар жүргізеді. Жүйелі атқарылған іс-шаралардың нәтижесінде көптеген сыбайлас жемқорлықтың жолына тосқауыл қойылып келеді.

Осы орайда Ақтөбе облысының Әділет департаментінде 8 (7132) 54-42-46 «Сенім телефоны» тұрақты жұмыс жасайды. Әділет органдарының жүйесінде орын алған заң бұзушылық, оның ішінде лауазымды және мемлекеттік міндет атқаруға уәкілетті өзге де тұлғалар Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы заң талаптарына қарсы келетін іс-әрекет жасаса, осы байланыс телефоны арқылы шағым-арыздар қабылданады. Сонымен қатар мемлекеттік қызмет көрсету заңнамаларының, Қазақстан Республикасы мемлекеттік қызметшілерінің ар-намыс кодексінің талаптары бұзылған кезде де сенім телефонына хабарласқан жөн. Сенім телефонына келіп түсетін мәліметтерді жауапты маман қабылдап алады да өтініштердің мазмұны бойынша орындаушыға қарау үшін жолдайды және олардың уақытылы орындалуын бақылайды.

Сонымен қатар, азаматтар Ақтөбе облысы Әділет департаментінің сайтынан «Онлайн-қабылдау» айдары арқылы өздерінің сауалдарына жауап алу мүмкіндігі қарастырылған. «Онлайн-қабылдау» айдары арқылы әділет органдарының қызметіне қатысты сын-ескертпелер қалдыруға және пікірлерімен бөлісуге де болады.

Жалпы, сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес қоғам мен мемлекет үшін ерекше мәселе болып табылады. Мемлекеттің барлық органдары мен лауазымды адамдары өз құзіретінің шегінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүргізуі тиіс. Болашағы үшін алаңдайтын әрбір азамат жемқорлықты ауыздықтау ісінде өзінің жеке үлесін қосқаны әр адамның азаматтық борышы болып саналады.

КАК МОЖНО ЗАЩИТИТЬ СВОЙ ТОВАРНЫЙ ЗНАК?

Н. Ергалиев, главный специалист управления юстиции г. Актобе

В соответствии с Законом Республики Казахстан «О товарных знаках, знаках обслуживания и наименованиях мест происхождения товаров» от 26 июля 1999 года товарный знак, знак обслуживания (далее – товарный знак) – это обозначение, зарегистрированное в соответствии с настоящим Законом или охраняемое без регистрации в силу международных договоров, в которых участвует Республика Казахстан, служащее для отличия товаров (услуг) одних юридических или физических лиц от однородных товаров (услуг) других юридических или физических лиц.

Товарный знак, как объект интеллектуальной собственности, является мощным рычагом в продвижении товаров на рынке и наиболее привлекательным объектом для потенциальных нарушителей, как во всем мире, так и в Казахстане.

Использованием товарного знака признается его использование владельцем товарного знака либо лицензиатом по лицензионному договору.

В соответствии с действующим законодательством Казахстана существуют следующие общие средства защиты прав на объекты интеллектуальной собственности, в том числе на товарные знаки:

1. Досудебное урегулирование;
2. Административно-правовая защита;
3. Гражданско-правовая защита;
4. Уголовно-правовая защита.

Мы рассмотрим досудебное урегулирование, в некоторых случаях спор по нарушению прав на товарный знак может быть разрешен мирным путем (не доводя до судебного разбирательства), путем направления нарушителю претензионных писем и дальнейших переговоров. Порой нарушитель использует чужой товарный знак либо обозначение, сходное с ним, не подозревая о наличии зарегистрированных прав другого лица на этот знак, или полагая, что использование им сходного знака не является нарушением. Как правило, в этих случаях направленное ему владельцем знака письмо о нарушении прав на товарный знак воспринимается положительно и нарушение прав прекращается.

Досудебное урегулирование является очень эффективным способом борьбы против нарушения прав на товарный знак.

Подготовка претензионных писем требует специальных знаний и опыта в области защиты прав на объекты интеллектуальной собственности, поэтому при подготовке таких писем рекомендуется обращаться к специалистам.

СВОЙ ПУТЬ В ПРОФЕССИИ

По казахским обычаям, как старший ребенок в семье, девочка воспитывалась у бабушки с дедушкой, купаясь в море любви и сверхзаботы. Искусная рукодельница, бабушка одевала девочку в разные наряды. Бабушка шила стеганые курточки и безрукавки на зависть всем девчонкам, не говоря о многочисленных платьях. Всегда опрятная маленькая девочка была радостью и гордостью своих дедушки с бабушкой и родителей. Дедушка – фронтовик, долгие годы проработавший на партийной службе, оставил заметный след в деле развития народного хозяйства в своем регионе.

Гульсара мечтала совсем о другой профессии, хотела стать следователем или юристом. Но мама-учитель и папа-экономист деликатно отговорили девочку. Не набрав несколько баллов, она не смогла поступить в Актюбинское медицинское училище, куда по совету старших, особенно по уговору мамы, сдала документы. Но неожиданно для

себя стала студенткой Шадринского медицинского училища. В то время в училище находились представители этого учебного заведения, которые агитировали не поступивших абитуриентов учиться у них.

Это был 1977 год. Расстелив карту на полу, отец нашел доселе не знакомый город в Курганской области. С двойной пересадкой Гульсара с мамой добрались до Шадринска. Их встретил зеленый уютный городок, который находился в лесистой местности – здесь было много старинных деревянных домов, которые Гульсара видела в кино. Студенческая жизнь началась, как и везде, с сельхоз работ, где Гульсара поближе познакомилась с однокурсни-

ками. А с самого начала учебы Гульсара поняла, что медицина начинается с латинского языка. По правилам того времени, она была распределена на отработку в поселок Куртамыш. Но после вручения диплома Гульсара села в поезд и ... уехала на родину – тоска по дому оказалась сильнее.

КОРРУПЦИЯ И МСЭ НЕСОВМЕСТИМЫ

*М.Тарасова, руководитель отдела МСЭ № 5,
Департамент Комитета труда, социальной защиты и
миграции по Актыбинской области*

Основной целью антикоррупционной политики любого государства является обеспечение защиты прав и законных интересов граждан, общества и государства от угроз, воздействия и последствий коррупции, а также укрепления доверия общества к государству и его институтам.

Глава государства подчеркивает, что многое в борьбе с коррупцией зависит от активного участия всего общества. Указом Президента РК с 01.01.2016 г. введен в действие Закон «О противодействии коррупции» где предусмотрены положения о превенции коррупции (искоренение причин и условий, способствующих возникновению негативного явления). Исходя из складывающейся ситуации отделом МСЭ №5 принимаются

соответствующие, организационные, профилактические и практические меры, направленные на предотвращение нарушения законодательства в сфере оказания государственных услуг по установлению инвалидности.

Специалисты МСЭ при рассмотрении поступивших обращении и жалоб соблюдают требования Кодекса Республики Казахстан об административных правонарушениях, закона «О порядке рассмотрения обращений физических и юридических лиц» от 12 января 2007 года N 221, Гражданского процессуального кодекса Республики Казахстан от 31 октября 2015 года № 377-V ЗРК. Специалисты МСЭ работают в соответствии Стандартов государственной услуги «Установление инвалидности и/или степени утраты трудоспособности и/или определению необходимых мер социальной защиты», утвержденного приказом Министра здравоохранения и социального развития Республики Казахстан от 28.04. 2015 г. № 279, а также Регламента оказания государственной услуги «Установление инвалидности и/или степени утраты трудоспособности и/или определению необходимых мер социальной защиты», от 28.05.2015г №407 с соблюдением исчерпывающего перечня документов, форм их предоставления с учетом стандарта оказания государственной услуги, постоянно проводят профилактику наличия коррупционных рисков при оказании государственной услуги по установлению инвалидности.

ӘЛЕУМЕТТІК МЕДИЦИНАЛЫҚ МАМАН

Бұл міндетті орындау осыған дейін әлеуметтік салаға жүктелген болатын, яғни, жұмыссыздар қатарынан сұрыпталып алынған кез-келшен мамандық иесі атқаратын еді. Егер, педагогикалық, медициналық білімі бар болса, әрине, бұл жұмыс жат емес. Кейде, басқа саладан «қысқарып қалып» амалсыздан атқарып жүргендер қаншама ма? Соңғы жылдардағы оң өзгерістің бірі бұл жұмысты емханадағы арнайы медициналық білімі бар мейірбикелерге жүктеу жаңалығы болды. Солардың бірі- Қнаш Жумина. Ол бұл жұмысты 2011 жылдан бері тұрақты әрі үлкен абыроймен атқарып келеді.

- Қнаш Жұмабайқызы, жаңа жұмысты жатырқаған жоқсыз ба?

- Тез бейімделіп кеттім, бұл жұмыста ең алдымен керегі, адамға деген мейірім екен. - Сіздің осындай болып қалыптасуыңызға қандай жағдайлар әсерін тигізді деп ойлайсыз?

Тәрбиенің негізі отбасынан емес пе, ата-анамыз 5 баланы бауырмалдыққа, жанашыр болуға, көмек беруге баулыды, теміржолшылар отбасындағы «темірдей» тәртіп еш бұзылған емес. Ал, тәртіп бар жерде жуапкершілік те болады.

- Ақтөбе медициналық училищесінен соң туған жеріңізде бастаған екенсіз ғой жұмысты?

- Мен жұмысқа кірген күні-ақ, тура тәуліктік кезекшілікке қалғанмын. Бұл 1978 жыл болатын. Ембі аудандық ауруханасының хирургия бөліміне қабылдандым да, сол бойда жұмысқа кірісіп кете бардым. 1984 жылға дейін сол жерде еңбек еттім, одан соң жұқпалы аурулар бөліміне ауыстым аға мейірбике болып та жасадым. Яғни, бір

жерде тұрақты қызметтемін.

Ері Арыстанғали екеуі ұлды ұяға ұшырып қонысты, қызды қияға қондырып, өрісті болып отырған жайы бар. Төрінен ағайын-туыс, құда-жекжат, құрбы-дос арылмаған шаңырақтың шаттығына шомылып, бауырмал-

дық, қайырымдылық, адамгершіліктің үлгісін ана сүті, әке үлгісімен сіңіріп өскен ұлдары Асланбек пен қыздары Алтынгүлдің әрқайсысы жеке отау. Ұл да, қыз да отағасы Арыстанғалидың өмірінің де, кәсібінің де жалғаушысы, екеуі де әке жолын қуып, жоғары білімді теміржол саласының мамандары атанды.

Инжу Алмас, Ақтөбе облысы, Ембі қаласы

ЖАҚСЫЛАРҒА ҚАРЫЗБЫН НЕМЕСЕ АЛЫСҚА ТҮСКЕН КӨЛЕҢКЕ

Әдетте, «келбеті келіскенмен кеңес» деген аталы сөз жүзі жылы, көз жанарынан иман нұры төгіліп тұратын жандар жайында тауып айтылған. Индираны тұңғыш көргеннен менде осындай пікір қалыптасты. Осы сұхбат барысында алғашқы ойымның дәлдігіне көз жеткізе түстім. Пікірлескен сайын Индира Аяғанованың табиғатын жан-жақты тани түстім. Менің бүгінгі кейіпкерім Әйтеке би (Ақтөбе облысы) аудандық тұтынушылардың құқықтарын қорғау басқармасының басшысы, облыс әкімінің «Шапағат» сыйлығының, «Гиппократ антына беріктігі үшін» медалінің иегері Индира Алмағанбетқызы.

- *Санитарлық дәрігер болуға кеңес бергендер болды ма?*
- Менің әкем - мал дәрігері, анам - адам дәрігері, ал, мен - эпидемиолог дәрігермін. Жанұядағы екі ұл мен мені әжеміз тәрбиеледі. Мамандық таңдар кезде анам өзінің жолын жалғастырғанымды қалаған жоқ. Сөйтіп жүргенде ауылымызға іссапармен келген үлкен қызметтегі санитарлық дәрігерлер біздің үйде қонақ болды. Өзі де әңгімешіл, көпшіл жан екен, арасында өзінің мамандығы жайында көп мағлұмат айтты. Осы жайт менің өміріме үлкен бетбұрыс әкелді, мен іштей, тазалық сақтайтын, барлық ауру-сырқаудың алдын алатын дәрігер боламын деп шештім. Бұл 1989 жыл болатын, мен мектеп түлегімін. Сол жылы жолым болып Қарағанды

медициналық институтының санитарлық –эпидемиологиялық факультетіне оқуға қабылдандым.

- *Сіздердің атауларыңызға «мемлекеттік» деген сөз ұдайы тіркеліп айтылады, жауапкершілігі де ауыр шығар?*

- Дұрыс ажыратқан екенсіз, біздің дәрігер әріптестерімізден бір қадам алда жүруге міндетті екенімізді институт қабырғасындағы ең бірінші күннен бастап санаға әбден сіңіріп тастайтын. Ұстаздарымыз «сендер болашақ мемлекеттік санитарлық дәрігерсіңдер, яғни, денсаулық саласын мемлекеттік тұрғыдан қорғап, адамзатты сақтауға тиіссіңдер. Ешбір дәрігердің мемлекеттік деген атауы жоқ, осыны ұмытпаңдар» дейтін. Тіпті, біздің халатымыз кіршіксіз, қардай аппақ, қалпағымыз үнемі «қақайып-сіресіп» тұруы керек екенін ешқашан естен шығармайтын.

- Қос мерекенің тұсында оқырмандарға қандай тілек айтасыз?
- «Қыз тілегі-мақпал» дегендей халыққа амандық, ел іргесіне бүтіндік тілеймін. Содан соң барлық жанның жолына мен сияқты біздің ұлттың жақсылары мен жайсаңдары жолықсын демекпін! Жақсылардың көлеңкесі әрдайым алысқа түседі, оның шуағына көп жылынады, мейірімен көп бөленеді. Әлемінің тірегі осы жақсы адамдар емес пе, жақсылар көп болсыншы!!!

Сұхбаттасқан І.Тәжіғұлова

Ұлыс күні

Су жылтырап бүрін ашқан жас талдан,
 Бу бұрқырап қатып қалған тастардан.
 Күн күркіреп, жасын ойнап аспаннан,
 Бар тіршілік Наурыздан басталған!
 Ел де тыным!
 Жер де тыным – бұл күні,
 Көреміз тек қуаныш пен күлкіні.
 Табысқан жұрт таныс тауып жатады,
 Мамалзандай жүректердің жыртығы!
 Саф тыйылып Сарыарқаның бораны,
 Күн өрлейді құмбезінен жоғары.
 Наурыздың жиырма екісі толғанда,
 Тлоғысады тоғыз жолдың торабы...
 Жылғалардан су аққанда сырғанап,
 Шаң-тозаңнан тазарады нұрлы алап.
 Толтырады шаңырақтың шаттығын –
 Наурызбай, Ұлысжандар – іңгәлап?!
 Жалғасады жақсылықтар – «Мә, сәт!»
 Қарлығаштар үй сыртына ұя сап –
 Мүрсе, Бақыт қонатынын хабарлап,
 Бұлт көшеді ақ жаңбырын құя сап!
 Жат боп бұрын бастары ешбір қосылмай,
 Мүрген жандар таныс тапса – досындай.
 Ол – осынау Наурыздың арқасы! –
 «Ұлыс күннің» шапағаты осындай!

